

Як відомо, на стадії впровадження новинок критичною є допомога держави. Саме таку допоміжну роль можуть виконувати змішані інфраструктури, створені спільно приватною і державною сторонами. Цей метод успішно використовується у ряді країн Західної Європи (Данії, Німеччині, Нідерландах, Фінляндії), де найважливішим елементом такої інфраструктури є незалежні організації прикладних досліджень.

Інші елементи підтримки інфраструктури прикладних досліджень, що сприяють підтримці та розвитку інноваційної діяльності, включають:

- інноваційні центри, університетські служби впровадження;
- наукові парки;
- галузеві проекти по посиленню взаємодії між організаціями, що націлені на інноваційне виробництво;
- системи субсидування і пільгового оподаткування;
- програми, орієнтовані на малі і середні підприємства.

З 2000 р. в Україні жодного бюджетного року не була виконана визначена ст. 34 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» норма щодо забезпечення державою бюджетного фінансування наукової та науково-технічної діяльності у розмірі не менше 1,7 % ВВП України. Фактично щорічний розмір бюджетних видатків на науку становив 0,3-0,5 % ВВП (0,26 % за 2014 рік) і сумарно (з усіх джерел) — 0,66 %. За даними Євростату, частка обсягу витрат на наукові дослідження та розробки країн ЄС-28 у ВВП становила 2,01 %. Більшою за середню частку витрат на дослідження та розробки була у Фінляндії — 3,31 %, Швеції — 3,3, Данії — 3,06, Німеччині — 2,85, Австрії — 2,81, Словенії — 2,59, Франції — 2,23, Бельгії — 2,28 %; меншою — у Чорногорії, Румунії, Кіпрі, Латвії та Болгарії (від 0,38 % до 0,65 %) [2].

Функції бюджетної політики як складової загальної економічної політики держави у регулюванні інноваційної сфери повинні мати не суто акумулюючу, перерозподільну роль, як це склалося на даний час, а мотиваційну, стимулюючу, таку, що націлена на розвиток поля та специфічних інституціональних форм інноваційної економіки, безумовно важливою є функція спільної відповідальності задля подолання небезпеки ризиків в інноваційній діяльності.

Отже, дотримання таких функцій економічної політики у сфері регулювання інноваційної діяльності може сформувати та вмотивувати інтерес вітчизняного бізнесу до розвитку на інноваційній основі, адже, вони забезпечують фундамент побудови економіки знань — це сприяння формуванню людського та інтелектуального капіталу нації, без якого не можливе функціонування сучасної економіки; забезпечення необхідного поштовху, мотиву для вітчизняних підприємств займатися інноваційними розробками та впроваджувати їх у життя; подолання ризиків інноваційної діяльності у разі невдачі інноваційного проекту.

Література

1. Наукова і інноваційна діяльність в Україні: Статистичний збірник. — К.: Держкомстат України, 2015. — 255 с.
2. Рейтинг інноваційності країн ЄС — Innovation Union Scoreboard 2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards/files/ius-2015_en.pdf

УДК 336.564.2:330.341.1

Анна Вікторівна Максименко

к.е.н., доцент кафедри міжнародного обліку і аудиту,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана», maksimenkoannav@gmail.com

ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

НАЛОГОВОЕ СТИМУЛИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

TAX INCENTIVES FOR INNOVATIVE ACTIVITIES

Анотація. Уточнено методи податкового стимулювання інноваційної діяльності. Доведена асиметричність застосування податкових стимулів у рамках міжнародного інноваційного ядра. Акцентовано напрямки податкового стимулювання інноваційної діяльності компаній у Сінгапурі.

Аннотация. Уточнены методы налогового стимулирования инновационной деятельности. Доказана асимметричность применения налоговых стимулов в рамках международного инновационного ядра. Акцентированы направления налогового стимулирования инновационной деятельности компаний в Сингапуре.

Abstract. Methods of tax incentives for innovation are specified. The asymmetry of use of tax incentives within the international innovation core is proven. The directions of tax fostering for innovating companies in Singapore are accented.

Створення сприятливих умов для розвитку і підвищення ефективності науково-інноваційної діяльності є пріоритетним завданням державної інноваційної політики розвинених країн. Одним з механізмів підтримки державної інноваційної політики є податкове стимулювання. Впровадження податкових стимулів зумовлено бажанням урядів заохочувати приватний бізнес фінансувати науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи (НДДКР).

Проблематика податкового стимулювання інноваційної діяльності залишається предметом інтенсивних наукових досліджень, які здійснюються зарубіжними і вітчизняними вченими впродовж останніх десятиліть. Однак ряд аспектів цієї багатогранної наукової проблеми залишається недостатньо розкритим. Зокрема, потребують уточнення методи податкового стимулювання інноваційної діяльності та визначення пріоритетів модифікації вітчизняного податкового законодавства.

Як показує світовий досвід, основним видом податкових стимулів для розвитку науково-інноваційної діяльності виступають податкові пільги. Залежно від елемента структури податку (об'єкта оподаткування, податкової бази; податкового періоду; податкової ставки; порядку обчислення податку; порядку та строку сплати податку), на зміну якого спрямована пільга, виділяють: податкові знижки і податкові кредити. У світовій практиці поняття «податкова знижка» (tax allowance) вживається для позначення суми, що підлягає повному або частковому виключенню з податкової бази при розрахунку суми податку. Відносно процесу стимулювання податкові знижки дозволяють фірмам, що інвестують в НДДКР, отримувати відрахування з їх оподаткованого доходу у розмірі, фактично перевищує самі витрати на НДДКР. Поняття «податковий кредит» (tax credit) позначає відрахування в процентному співвідношенні до витрат на НДДКР з остаточних податкових зобов'язань суб'єкта, яка провела ці витрати.

Як свідчать дані [1], у 2015 році 28 з 34 країн-членів ОЕСР і ряду країн, які не є членами ОЕСР, використовували пільговий податковий режим для бізнесу, що здійснюють витрати на НДДКР. Ця цифра неухильно зростає з плином часу. Станом на 2013 р приблизно 6,9 % від витрат на НДДКР безпосередньо фінансуються урядами. Податкові пільги отримані на НДДКР становлять еквівалент 5,2 % державного фінансування бізнесу. Залежність від податкових пільг на НДДКР у цілому збільшується в порівнянні з різними формами прямої підтримки. Порівняння державної підтримки, наданої в 2013 і 2006 роках показує збільшення відносної важливості податкових стимулів серед 16 з 28 країн.

Характеризуючи зміну глобальних контурів податкового стимулювання інноваційної діяльності слід зауважити, що в 2015 році більшість країн ОЕСР застосовували податковий кредит (зокрема, Австралія, Канада, Франція, Ірландія, Норвегія) або податкові знижки щодо обсягу витрат на НДДКР (Бразилія, Китай, Нідерланди, Велика Британія). У той час, як у США використовували цільові податкові пільги щодо витрат на НДДКР, які перевищують заздалегідь визначений базовий рівень. Це метод може бути вигіднішим для фірм зі зростаючими рівнями витрат на НДДКР, проте з позицій держави він складніший для адміністрування. Деякі країни пропонують гібридну систему обсягу і додаткових податкових кредитів (Корея, Португалія та Іспанія) або допомоги (Чехія, Словаччина і Туреччина). Деякі схеми податкового стимулювання інноваційної діяльності вочевидь націлені на конкретні підприємства або форми дослідження.

Структура податкових стимулів інноваційної діяльності є доволі асиметричною. Зокрема серед країн, що надають податкові пільги, існує значна різниця в ставках субсидування податку для фірм різного розміру і рентабельності. Середня податкова ставка субсидій у країнах ОЕСР варіюється від 0,19 для прибуткових малих і середніх підприємств, до 0,10 для великих збитковим підприємств [1].

Узагальнення зарубіжного досвіду дозволяє зробити висновок, що в ході проведених податкових реформ у розвинених країнах вживалися заходи щодо впорядкування податкових пільг шляхом їх обмеження з метою надання податковим системам принципів нейтральності та соціальної справедливості. При цьому система податкових пільг у зарубіжних країнах збережена і при істотних відмінностях і різноманітті їх основна частина спрямована на стимулювання інвестиційної та науково-дослідницької діяльності.

Яскравим прикладом податкового стимулювання інноваційної діяльності є досвід Сінгапуру, що передбачає широке застосування податкових знижок. Вони мають свою специфіку і є вирішальною преференцією при оподаткуванні прибутку. Корпорації, які виробляють продукцію з високим технологічним вмістом, надають кваліфікаційні послуги, або залучені до зустрічної торгівлі можуть отримувати податкову знижку з 5 до 15 років за податковою пільгою першовідкривача.

У рамках пільги на розробку та розповсюдження, корпорації, що задіяні у новітніх проектах з високою доданою вартістю, розширюють або вдосконалюють свої операції, або беруть участь у додатковій діяльності після свого періоду першовідкривача або навіть пізніше, мають право на те, щоб їх дохід оподатковувався за зниженою ставкою не менше ніж на 5 % за період до 10 років. За-

гальний період податкового послаблення складає максимум 40 років (включаючи час після періоду першовідкривача, якщо такий був).

Під інвестиційною дотацією розуміється податкова знижка, яка надається на обсяг доходу, що базується на обумовленому відсотку (до 100 %) капітальних витрат на кваліфікаційні проекти або діяльність у межах до 5 років (до 8 років для активів, куплених у розстрочку). Капітальні витрати на виробниче обладнання, що застосовується в схвалених проектах також можуть підлягати єдиній інвестиційній дотації.

Схема надання кредиту за продуктивність та інновації передбачає 400 % знижку на кваліфіковані витрати, що виникли в результаті провадження 6 видів кваліфікаційної діяльності протягом фінансових років, які закінчуються між 2010 та 2017 рр. (або ж роки оцінки між 2011 та 2018 рр.). До цих видів діяльності відносяться: придбання або лізинг встановленого ІТ або автоматичного обладнання; тренування персоналу; придбання інтелектуальної власності; реєстрація інтелектуальних прав власності; НДДКР; дизайн.

Підвищена знижка надається лише на перші 400 тис. сингапурських доларів кваліфікованих витрат, що виникали кожного року на кожен з визначених видів діяльності. Однак, за роки оцінки між 2015 та 2018 рр. малий і середній бізнес може розраховувати на кредит за продуктивність та інновації у розмірі 600 тис. сингапурських доларів за витрати по кожній з кваліфікаційних діяльностей у році. Ліміт може об'єднувати кілька років оцінки. Деякі види діяльності підлягають затвердженню або вимогам мінімального володіння [2].

Світовий досвід підтримки інноваційної діяльності за допомогою податкових пільг може стати орієнтиром для вітчизняної податкової системи, яка повинна переформатуватись для стимулювання інноваційної діяльності, причому податкові стимули повинні бути ретельно розроблені, щоб враховувати неоднорідність серед потенційних виконавців НДДКР. Уряду слід розглянути питання про збалансування непрямої підтримки бізнесу, що займається інноваційною діяльністю (податкові стимули) з використанням прямих заходів підтримки, спрямованих на стимулювання інновацій. При цьому слід оцінити, яким чином різні інструменти підтримки інновацій взаємодіють і доповнюють один одного. У деяких випадках прямі інструменти можуть бути придатнішими. У свою чергу ефективність податкових пільг залежить від транспарентності нормативно-правового середовища, зокрема, ефективності режиму оподаткування, а також його стабільності і передбачуваності протягом довгого часу.

Література

1. OECD Science, Technology and Industry Scoreboard 2015: Innovation for Growth and Society, OECD Publishing, Paris, [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://dx.doi.org/10.1787/sti_scoreboard-2015-en.
2. PWC. Singapore. Corporate tax credits and incentives [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Singapore-Corporate-Tax-credits-and-incentives>

УДК 339.972

Анна Юрїєвна Мунько

аспірант кафедри економіки та регіональної економічної політики Дніпропетровського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, annaurevna@i.ua

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

ЕВРОПЕЙСКИЙ ОПЫТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

EUROPEAN EXPERIENCE OF STATE SUPPORT OF SMALL ENTREPRENEURSHIP

Анотація. Досліджено досвід країн ЄС у сфері державної підтримки розвитку малого підприємництва з метою укріплення фінансової бази територій. Розглянуто фіскальні та фінансово-кредитні інструменти стимулювання діяльності суб'єктів малого підприємництва.

Аннотация. Исследован опыт стран ЕС в сфере государственной поддержки развития малого предпринимательства с целью укрепления финансовой базы территорий. Рассмотрены фискальные и финансово-кредитные инструменты стимулирования деятельности субъектов малого предпринимательства.